

Harp ve Edebiyat

Peyami Safa

1918 denberi soruyoruz : « Bizde niçin harp edebiyatı yok ? San'atkârlarımız niçin millî zaferlerimizi ifade etmiyorlar ? »

Bunları soranlar için san'at ve edebiyat, haricî âlemden aldığımız teessürlerin ve intibaların ifade edilmesi gibi gayet basit bir aksül'amel hadisesinden ibarettir ve bunları soranlar için san'atkâr, elinde sinema makinesile kanlı sahaları dolaşan bir harp muhabiri gibi gördüğü manzaraları tesbit ettikten sonra neşreden alelâde bir müşahit varîyetindedir .

Halbuki, dışarıdan alınan teessürler, intibalar, san'atkârın ruhuna bir yığın tohum halinde serpilir, belkide onun haberi olmadan, mahrem bir nemalanma ile büyür ve onun beklemediği zamanlarda mahsullerini verir. Bu mahsuller temamilen remzî de olabilirler: Bir harp manzarasının intibaları, bir eserde, bambaşka suretler ve timsaller altında da çıkabilir. yahut, seneler içinde, bir san'atkârın muhtelif eserlerinde, parça parça, bu harp intibalarına tesadüf edilir. En tabiîsi de budur, çünkü, ta içerimizden şuuru muza akan nihayetsiz duyguların muslukları elimizde değildir ve kendiliğinden olgunlaşıp ta şuuru muza gelmiyen hisleri zorla uyandırarak zihnî bir tertibe sokmak, zorla bir harp şiiri veya romanı yapmak ismarlama ve sun'î bir şey olur .

Harbe dair müşahedeler, hatıralar, intibalar neşretmek, eli kalem tutan erkânı harplerimizden, devlet adamlarımızdan beklenir, fakat san'atkârdan beklenmez.

Netekim, bizde belli başlı bir harp edebiyatı olmadığı sanılıyor, çünkü Türk san'atkarından, sırf harp mevzulu eser isteniyor; halbuki, mütarekedenberi yazılan eserlerin harbe ait parçaları toplanırsa, bizim de bir harp edebiyatımız olduğu görülür.

Muhtelif romanlarımızda, askerî ve siyasî hatıralarımızda « Fragmente - parça halinde » bulunan bu harp mahsulleri, bir araya toplansa, küçük görülemeyecek bir kabarık yekûn olur ve harp edebiyatımızı teşkil eder.

Fakat « İn önünde şanlı asker », « Sakarya kıyılarında kahraman Türk neferi » serlavhalı şiirler, ancak, bu vazifelerini pek iyi yapan destancılardan beklenir.

Şairle destancıyı, foto - muhabirle

romancıyı birbirine karıştırmıyalım ve şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da, büyük mücadelelerimizin bediî mahsullerini damla damla arayalım; çünkü bazen hakikî san'atkârın ruhundan gelen bir damla süzölmüş bir umman demektir ve daha fazlasını istemeğe hacet bırakmaz.

Adanada şair Taha Ay Beye—
Teveccühlerinize uzun zamandır mukabele edemedim. Nasıl meşgul olduğumu tahmin edersiniz; aldığım mektuplara cevap vermek vaktini bulmak üzere olduğum için, diğer muhabirlerimle beraber sizden de işaret beklerim, kıymetli meslekdaşım, efendim.

